

Kandidaten skal velge å besvare kun **enten oppgave 1 eller oppgave 2**, med tilhørende deloppgaver (a, b og c).

Ved vurdering av den enkelte besvarelse, veier hver deloppgave like mye. Hver deloppgave må være vurdert til bestått for at eksamen i sin helhet skal kunne vurderes til bestått.

Oppgave 1

Situasjonsbeskrivelse:

Du jobber som veileder på oppfølgingsavdelingen på et NAV-kontor.

Anne, 34 år er en av brukerne du følger opp. Anne har aldri hatt fast arbeid, kun flere sporadiske arbeidsforhold som renholdsmedarbeider, barnehageassistent og pleieassistent på et sykehjem. Anne har fibromyalgi og har i tillegg slitt med depresjon gjennom mange år. NAV har vurdert at Anne har nedsatt arbeidsevne, men at sykdom ikke er hovedårsaken til dette. Hun fyller derfor ikke vilkårene for å få arbeidsavklaringspenger og mottar derfor supplerende sosialhjelp hver måned, beregnet ut fra hennes varierende arbeidsinntekt.

Annes høyeste fullførte utdanning er ungdomsskolen. Hun oppgir at hun gjerne vil komme i arbeid og forsørge seg selv. Hun kunne tenke seg å jobbe med eldre på sykehjem, men mener selv at hun må bli helt frisk hvis hun skal klare å komme i arbeid. Hun er også redd for at hun blir uføretrygdet etter hvert. Anne er ofte er deprimert og ser ikke lyst på fremtiden. Hun har mye smerter i kroppen og sover dårlig på natta. Fastlegen har gitt Anne beskjed om at tilstanden nok er kronisk, men mener at moderat trening kan bedre både fibromyalgi og Annes psykiske helse.

Du har fått ansvaret for den arbeidsrettede oppfølgingen av Anne og har kalt inn Anne på en kartleggingssamtale for å snakke med henne om **Kvalifiseringsprogrammet** som du mener kan være aktuelt for henne. Anne virker svært nervøs og engstelig når hun kommer til samtalen med deg.

Oppgave 1 a

Redegjør for hvordan du kan ta i bruk samtaleteknikker fra løsningsskapende samtaler i møtet med Anne.

Oppgave 1 b

Forklar innholdet i Kvalifiseringsprogrammet. (Det er ikke krav om henvisning til paragrafer).

Oppgave 1 c

Diskuter hvordan Kvalifiseringsprogrammet kan påvirke personer med nedsatt arbeidsevne sitt forhold til arbeidslivet. Ta gjerne utgangspunkt i Annes situasjon og gi eksempler.

Hver deloppgave må være vurdert til bestått for at eksamen i sin helhet skal kunne vurderes til bestått.

Sensorveiledning oppgave 1:

symbol	betegnelse	generell, ikke fagspesifikk beskrivelse av vurderingskriterier
A	fremragende	Fremragende prestasjon som klart utmerker seg. Kandidaten viser svært god vurderingsevne og stor grad av selvstendighet.
B	meget god	Meget god prestasjon. Kandidaten viser meget god vurderingsevne og selvstendighet.
C	god	Jevnt god prestasjon som er tilfredsstillende på de fleste områder. Kandidaten viser god vurderingsevne og selvstendighet på de viktigste områdene.
D	nokså god	En akseptabel prestasjon med noen vesentlige mangler. Kandidaten viser en viss grad av vurderingsevne og selvstendighet.
E	tilstrekkelig	Prestasjonen tilfredsstillende minimumskravene, men heller ikke mer. Kandidaten viser liten vurderingsevne og selvstendighet.
F	ikke bestått	Prestasjon som ikke tilfredsstillende de faglige minimumskravene. Kandidaten viser både manglende vurderingsevne og selvstendighet.

Læringsutbytter:

- Kan anvende kommunikasjons- og veiledningskompetanse for å veilede brukere i en lærings-, mestrings- og endringsprosess
- Beskrive politiske styringssignaler inkludert rammeavtaler, lover, forskrifter, rundskriv og retningslinjer i arbeids- og velferdsforvaltningen/NAV
- Utarbeide, under veiledning, plandokument som anvendes sammen med brukere på NAV-kontor.

Innhold:

- Løsningsskapende ferdigheter i forhold til ulike brukergrupper, -relasjoner og – situasjoner. Brukersamarbeid om utvikling av mål og endringstiltak. Trening med enkeltpersoner, i ferdighetsgrupper.
- Sentrale lover som sosialtjenesteloven i NAV, arbeidsmarkedsloven, folketrygdloven, NAV-loven, introduksjonsloven og forvaltningsloven med tilhørende forskrifter, rundskriv og retningslinjer. Kjenne til pasient- og brukerrettighetsloven og arbeidsmiljøloven.
- Aktivitetsplan, individuell plan, kvalifiseringsprogram.

Pensumlitteratur:

DeJong, P & I.K. Berg (2013). Løsningsskapende samtaler

Arbeids- og velferdsdirektoratet (2012). Rundskriv. Hovednr. 35 – Lov om sosiale tjenester i NAV: Lovteksten til Sosialtjenesteloven i NAV og kommentarer, inneholder rundskrivet følgende: Forskrift til sosiale tjenester til personer uten fast bopel i Norge.

- forskrift om internkontroll,
- forskrift om individuell plan i arbeids- og velferdsforvaltningen
- forskrift om kvalifiseringsprogram og kvalifiseringsstønad

Undervisning:

Introduksjonsforelesning og ferdighetstrening/simulering, til sammen 11 timer, løsningsskapende samtaler

Seminar, 3 timer om Kvalifiseringsprogrammet, v/Kristina Svarstad.

Vurdering av karakter:

For å oppnå karakteren A:

Kandidaten gjør svært godt rede for hvordan ulike samtaleteknikker fra løsningssskapende samtaler kan tas i bruk i møtet med Anne. Kandidaten kan ved flere eksempler vise til hvordan man som sosialarbeider kan benytte ulike teknikker i møtet med Anne (f.eks. mirakelspørsmål, skaleringspørsmål, parafrasering, bekreftelse m.fl) og besvarelsen har god teoretisk forankring.

Denne prestasjonen gjør svært godt rede for kvalifiseringsprogrammet. Kandidaten kjenner tjenesten godt, og redegjøre godt for hva som utløser rett til tjenesten og gir flere eksempler på hva kvalifiseringsprogrammet kan inneholde. Kandidaten viser til hvordan utfallet av en arbeidsevnevurdering og spesielt tilpasset innsats fra NAV kan gi rett til KVP og klarer derfor å knytte elementer i brukerrettet arbeidsmetodikk til retten til KVP. Kandidaten drøfter godt hvordan arbeidsrettede aktiviteter, opplæringsaktiviteter og tett individuell oppfølging og veiledning kan støtte opp under og forberede deltakere på overgang til arbeidslivet, gjerne med eksempler. Dette er svært kunnskapsrikt og reflektert.

For å oppnå karakter C:

Kandidaten gjør godt rede for hvordan ulike samtaleteknikker fra løsningssskapende samtaler kan tas i bruk i møtet med Anne. Kandidaten kan ved enkelte eksempler vise til hvordan man som sosialarbeider kan benytte ulike teknikker i møtet med Anne.(f.eks. mirakelspørsmål, skaleringspørsmål, parafrasering, bekreftelse m.fl).

Denne prestasjonen gjør godt rede for kvalifiseringsprogrammet. Kandidaten kjenner til hva som kan utløse rett til tjenesten og nevner noen eksempler på hva kvalifiseringsprogrammet skal inneholde, selv om dette ikke er dyptgående beskrevet. At målet med kvalifiseringsprogrammet retter seg mot mulighet for arbeid og aktivitet gjenfinnes i besvarelsen. Kandidaten gjør forsøk på å drøfte hvordan arbeidsrettede aktiviteter, opplæringsaktiviteter og tett individuell oppfølging og veiledning kan støtte opp under og forberede deltakere på overgang til arbeidslivet, selv om dette kan være noe utydelig.

Grensen mellom karakterene E og F:

Denne kandidaten viser noe kunnskap om ulike samtaleteknikker fra løsningssskapende klientsamtaler, men besvarelsen er mangelfull og den teoretiske forankringen er svak.

Kandidaten viser noe kunnskap om Kvalifiseringsprogrammet og hva kvalifiseringsprogrammet kan inneholde, men besvarelsen er mangelfull.

Kandidaten gjør forsøk på å drøfte hvordan Kvalifiseringsprogrammet kan styrke deltakeres overgang til arbeidslivet, men den teoretiske forankringen er svak.

Oppgave 2

Situasjonsbeskrivelse:

Du jobber som veileder på et NAV-kontor.

En av brukerne du følger opp er Lars, som er 52 år og utdannet rørlegger. For snart 1 år siden var Lars utsatt for en bilulykke. Han har etter dette vært 100 % sykemeldt på grunn av en alvorlig rygg- og nakkeskade og har i denne perioden mottatt sykepenger. Lars har det siste året brukt mye tid på opptrening hos fysioterapeut etter ulykken.

Det er avklart at rørleggerfirmaet Lars er ansatt i ikke har noen mulighet for å tilrettelegge arbeidsoppgaver for Lars. Lars har i mange år vært engasjert i frivillig arbeid i Røde Kors. Av tidligere arbeidserfaring har han jobbet på fiskeskøyte.

Noen dager har Lars sterke smerter i rygg og hode. Disse dagen er han avhengig av mye hvile. Andre dager fungerer Lars bra og har derfor ikke gitt opp håpet om at han kan finne seg en eller annen jobb, så han kan være selvforsørget med egen inntekt. Lars har nå søkt arbeidsavklaringspenger. I legeerklæringen som er vedlagt søknaden, skriver fastlegen at Lars er ferdig behandlet, men at han fortsatt har behov for fysioterapi og regelmessig fysisk aktivitet. Fastlegen skriver i sin vurdering at Lars sin funksjonsevne er variabel ut fra dagsform.

Oppgave 2 a

Redegjør for arbeidsrettet brukeroppfølging (også kalt arbeidsrettet brukermetodikk.)

Oppgave 2 b

NAV-lovens § 14 a sier at;

«Alle som henvender seg til kontoret, og som ønsker eller trenger bistand for å komme i arbeid, har rett til å få vurdert sitt bistandsbehov. Brukere som har behov for en mer omfattende vurdering av sitt bistandsbehov, har rett til å få en arbeidsevnevurdering.»

Ta utgangspunkt i Lars sin situasjon og forklar hvordan du vil gå frem for å vurdere Lars sitt behov for bistand fra NAV og hva du vil legge vekt på i denne vurderingen.

Oppgave 2 c

Diskuter hvordan du som Lars sin veileder, kan ivareta brukermedvirkning ved å involvere Lars i oppfølgingsarbeidet.

Hver deloppgave må være vurdert til bestått for at eksamen i sin helhet skal kunne vurderes til bestått.

Sensorveiledning oppgave 2

symbol	betegnelse	generell, ikke fagspesifikk beskrivelse av vurderingskriterier
A	fremragende	Fremragende prestasjon som klart utmerker seg. Kandidaten viser svært god vurderingsevne og stor grad av selvstendighet.
B	meget god	Meget god prestasjon. Kandidaten viser meget god vurderingsevne og selvstendighet.
C	god	Jevnt god prestasjon som er tilfredsstillende på de fleste områder. Kandidaten viser god vurderingsevne og selvstendighet på de viktigste områdene.
D	nokså god	En akseptabel prestasjon med noen vesentlige mangler. Kandidaten viser en viss grad av vurderingsevne og selvstendighet.
E	tilstrekkelig	Prestasjonen tilfredsstiller minimumskravene, men heller ikke mer. Kandidaten viser liten vurderingsevne og selvstendighet.
F	ikke bestått	Prestasjon som ikke tilfredsstiller de faglige minimumskravene. Kandidaten viser både manglende vurderingsevne og selvstendighet.

Læringsutbytte:

- Utøve arbeidsrettet brukermetodikk i NAV
- Kan identifiserer, reflektere over og håndtere etiske problemstillinger knyttet til tjenesteutøvelsen i NAV

Innhold:

- Kartlegging, vurdering av bistandsbehov, oppfølgingsvedtak, ressursprofil, arbeidsevnevurdering med egenvurdering, aktivitetsplan, innsatsområder.
- Brukerinvolvering og anerkjennelse. Etiske og faglige utfordringer i møtet mellom NAV-veileder og bruker, i NAV som organisasjon og på overordnet systemnivå.

Pensumlitteratur:

- Heum, I. (2010). Arbeidsinkludering. Om det nye politikk- og praksisfeltet i velferds-Norge. I Hernes, Heum og Haavorsen (Red.).. Kap. 7, Brukerrettet arbeidsmetodikk i NAV. s 194-229. Kap. 9, Sosialt arbeid i nye omgivelser. s 257-283. Oslo: Gyldendal Akademisk (63 s.)
- NAV-loven. Lov om arbeids- og velferdsforvaltningen LOV-2006-06-16-20.
- Jenssen, A.G. og I. M Tronvoll (red) (2012); Brukermedvirkning. Likeverd og anerkjennelse. Oslo: Universitetsforlaget.

Del II: Teoretiske refleksjoner, kap 3 og 4: s 42-67.

Del IV: Brukermedvirkning i sosialtjenesten og NAV, kap 15 s 168-179.

Undervisning:

Arbeidsrettet brukeroppfølging, 5 timer forelesning, Marthe-Julie Lundeby og Anne Marie Lileng.

Brukermedvirkning i praksis, 4 timer forelesning, v/Anne E. Temte, Anders Fjeld, Beate Midttun og Anita Bolghaug.

Karakter A:

Kandidaten gjør godt rede for brukerrettet arbeidsmetodikk. Kandidaten vektlegger brukermedvirkningens betydning i metodikken og viser at arbeid er et klart siktemål i NAV. Dersom kandidaten i tillegg skisserer modeller for vurdering av innsatsområde, har kandidaten benyttet ekstra litteratur i tillegg til pensum, noe som i så fall betyr selvstendighet og fremragenhet i forståelse av metodikken. Kandidaten viser også god forståelse for hvordan en behovsvurdering gjennomføres, ved å ta utgangspunkt i situasjonsbeskrivelsen og kjenner til at en behovsvurdering kan være en avgjørende døråpner for videre rettigheter i NAV. Kandidaten kan også vise til hvordan utfallet av en behovsvurdering kan gi bruker rett til en mer omfattende arbeidsevnevurdering, selv om ikke det er et krav.

Kandidaten viser ved gode eksempler til hvordan brukermedvirkning kan ivaretas på individnivå, ved å f.eks. berøre egenvurdering som en viktig del av kartleggingsarbeidet (arbeidsevnevurderingen). Kandidaten kan vise til hvordan benytte løsningsskapende samtaler til å involvere Lars i oppfølgingsarbeidet for å øke graden av arbeidsmotivasjon og ressursfokus, selv om dette ikke er et krav. Besvarelsen er fremragende dersom kandidaten også trekker inn brukermedvirkning i et anerkjennelsesteoretisk perspektiv. Kandidaten kan vise til hvordan benytte elementer fra løsningskapende samtaler til å involvere Lars i oppfølgingsarbeidet for å øke graden av arbeidsmotivasjon og ressursfokus, men dette er ikke et krav.

Kandidaten viser svært god vurderingsevne og stor grad av selvstendighet.

Karakter C:

Kandidaten gjør rede for flere av elementene i brukerrettet arbeidsmetodikk og nevner sentrale elementer som bør være med i kartleggingsarbeidet for å belyse brukers rett til tjenester/virkemidler. Kandidaten kjenner til at brukere som etter en behovsvurdering vil kunne ha vansker med å komme i arbeid, har rett på å få gjennomført en arbeidsevnevurdering og at en viktig del av arbeidsevnevurderingen er egenvurderingen. Kandidaten viser hvordan arbeidsevnen ligger i skjæringspunktet mellom individets ressurser og barrierer og omgivelsenes krav og forventninger, men det er ikke et krav at disse begrepene brukes. Kandidaten kan nevne aktuelle individforhold (arbeidserfaring, utdanning/kompetanse/ferdigheter, interesser og fritid, personlige muligheter og utfordringer, sosiale og materielle forhold og helse) og omgivelsesforhold (arbeidslivsforhold og dagliglivsforhold), men det er ikke noe krav om at begrepene individforhold og omgivelsesforhold benyttes.

Kandidaten viser ved eksempler til hvordan brukermedvirkning kan ivaretas på individnivå, ved å f.eks. berøre egenvurdering som en viktig del av kartleggingsarbeidet (arbeidsevnevurderingen). Kandidaten kan vise til hvordan benytte elementer fra løsningsskapende samtaler til å involvere Lars i oppfølgingsarbeidet for å øke graden av arbeidsmotivasjon og ressursfokus, men dette er ikke et krav.

Besvarelsen er jevnt god og kandidaten viser god vurderingsevne og selvstendighet på de viktigste områdene.

Grensen mellom E og F:

Kandidaten kjenner til betydningen av å vurdere/kartlegge brukers arbeidsevne opp mot muligheter og hindringer i miljøet som kan gjøre deltakelse i arbeidslivet vanskelig. Kandidaten kjenner fokuset på arbeid, selv om beskrivelsen av dette kan være mangelfull. Kandidaten kjenner til at NAV skal vurdere brukers bistandsbehov og at dette skal si noe om hvilket behov bruker har for oppfølging fra NAV.

Kandidaten viser minimum et eksempel på hvordan brukermedvirkning kan ivaretas på individnivå, med utgangspunkt i situasjonsbeskrivelsen, men den teoretiske forankringen er svak.

Prestasjonen tilfredsstillende minimumskravene, men heller ikke mer. Kandidaten viser liten vurderingsevne og selvstendighet.

